

SD11

Enskild motion

Motion till riksdagen: 2014/15:2516

av Julia Kronlid m.fl. (SD)

Samvetsfrihet i svensk sjukvård

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska införa en lagstadgad rättighet inom svensk sjukvård som garanterar vårdpersonalens rätt till samvetsfrihet i enlighet med resolution 1763 från Europarådet vad gäller medverkan i abort och dödshjälp.

Motivering

Den 7 oktober 2011 kom beskedet att Europarådet antagit en resolution som skyddar vårdpersonalens rätt till samvetsfrihet. Denna resolution innebär att ingen person, sjukhus eller institution ska tvingas, hållas ansvarig för, eller på något sätt diskrimineras för att man på grund av samvetsbetänkligheter inte vill utföra eller medverka till abort, dödshjälp eller någon handling som kan orsaka döden för ett mänskligt foster eller embryo. Samtidigt framhåller resolutionen att föreskrifter som ska garantera vårdpersonalen rätt till samvetsfrihet, också måste garantera att den kvinna som på laglig grund önskar avsluta en graviditet också kan få en abort utförd.

Europarådet inbjuder medlemsstaterna att utveckla omfattande och tydliga bestämmelser som definierar och reglerar rätten till samvetsfrihet samtidigt som man försäkras tillgången till vård och hälsa. Sverige som ska vara förebild i frågan om mänskliga rättigheter har dock inte införlivat föreskrifter om samvetsfrihet i svensk lagstiftning. Att lagstadga vårdpersonalens rätt till samvetsfrihet har man däremot gjort i flertalet av de 47 medlemsländerna i Europarådet.

Rätten till samvetsfrihet har stöd i FN:s deklaration om mänskliga rättigheter i artikel 18 samt i Europakonventionen artikel 9 där det uttryckligen står följande:
Var och en har rätt till tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet.

Då Europakonventionen idag är en del av svensk lag torde sjukvårdspersonal redan ha ett skydd i grundlagen för att kunna åberopa samvetsfrihet. Dock har det tidigare varit svårt att veta hur denna samvetsfrihet ska tolkas. Nu finns det en tydlig resolution från Europarådet som tar hänsyn till både vårdpersonalen och den lagstadgade rätten till abort. Därför borde det ligga i Sveriges riksdags intresse att införa tydliga föreskrifter om samvetsfrihet då vi alla vill värna om mänskliga rättigheter.

Konstitutionsutskottet fastslog också i sitt betänkande 20011/12:KU14 på sidan 12 att de frågor som tagits upp i motioner gällande samvetsfrihet är av stor principiell vikt. Eftersom abort och dödshjälp leder till särskilt svåra konfliktsituationer vad gäller etiska dilemman som berör mänskligt liv, bör rätten till åberopande av samvetsfrihet enligt resolution 1763 ha en särställning i svensk sjukvård. Nu har vi inte aktiv dödshjälp i Sverige men om det skulle bli aktuellt måste vi inse vilka etiskt svåra situationer detta kan innebära för vårdpersonalen.

Efter de rapporter som kommit om vårdpersonalens upplevelser vid sena aborter ställs också frågan om samvetsfrihet på sin spets. Den 18 maj uttalar en sjuksköterska i Dagens Medicin följande:

Det känns fruktansvärt att låta fullt friska foster ligga och dö framför våra ögon, men vi kan ingenting göra. Eller rättare sagt: vi får inte göra någonting. I så fall bryter vi mot lagen.

Sjuksköterskan berättade att hon varit med om två fall senaste året: ett i vecka 18 och ett i vecka 22. I samma artikel berättar sjuksköterskan att vårdpersonalen mår så dåligt av dessa händelser att flera slutat sitt arbete på grund av detta. Efter en rundringning av tidningen Dagen publicerades en artikel den 25 maj, som sade att på nästan hälften av Sveriges sjukhus har man upplevt att aborterade foster visat livstecken. En barnmorska berättar i artikeln att ofta lever fostren bara någon minut men att de haft fall där de levtt längre än så och en gång upp till en timma. På något sjukhus läggs fostret i ett bäcken med locket på, några håller det i famnen tills det går bort och en tredje lägger det ute i sköljrummet där det lämnas ensamt att dö. Det kan inte vara rimligt att vårdpersonal ska tvingas till denna typ av upplevelser. Vårdpersonalen har i första hand utbildat sig till att rädda liv, och vi måste förstå vilket etiskt dilemma de ställs inför i dessa situationer.

Frågan om samvetsfrihet har på senare tid särskilt aktualiserats i Sverige i och med fallet Ellinor. Ellinor hade utlovats en tjänst på höglandssjukhuset i Eksjö men när de fick veta att hon inte vill delta i aborter av samvetsskäl drogs hennes tjänst tillbaka. En kort tid därefter miste hon även ett vikariat hon erbjudits på kvinnokliniken i Värnamo. Detta av samma skäl att hon inte vill medverka till aborter och att detta fått stor medial uppmärksamhet. Fallet anmäldes till DO. Vi ser det som djup beklagligt att DO som

bedömde att det inte ansågs vara diskriminering helt och hållet valde att bortse från de rekommendationer som finns i resolution 1763.

Mot bakgrund av ovanstående vill vi att Sverige inför en lagstadgad rättighet inom svensk sjukvård som garanterar rätten till samvetsfrihet i enlighet med resolution 1763 från Europarådet vad gäller medverkan i abort och dödshjälp.

Julia Kronlid (SD)

Paula Bieler (SD)

Carina Herrstedt (SD)

Per Ramhorn (SD)